

סימן שלו

זורע חורש ותולש

זורע וחורש

- א.** המשקה מים לזרעים - חייב משום חורש ומשום זורע, מפני שמרפה ומרכך את הקרקע כמו החורש, [ומצמיח¹] הזרעים כמו הזורע².
- ב.** המשוה את החרישה הוא תולדת חורש³.

אכילה בגינה

- ג.** לפיכך מי שאוכל בגינה - צריך לזוהר שלא ליטול ידיו על העשבים⁴, מפני שמשקה אותם, ואף שאינו מתכוין לכך - "פסיק רישיה ולא ימות" הוא. ואף אם אוכל בגינת חבירו, או אפילו של נכרי, שאין לו חפץ כלל בגידול העשבים שבה, והרי היא מלאכה שאינה צריכה לגופה, מכל מקום אסור מדברי סופרים⁵.
- ד.** אבל מותר להטיל עליהם מי רגלים, או יין ושאר משקים, מפני שהם שורפים אותם, ואין מצמיחים אותם אלא מים בלבד. וראוי לזוהר אף במשקין⁶.

1. ש"י שיג סכ"ד).
 2. או ליד האילנות (בדה"ש ס"י קמב סקי"ח. וש"נ). אבל שלא על עשבים, אם הוא בעפר תיחוח אסור משום לש כדלעיל ס"י שכא, ואם הוא על אדמה קשה משמע שמוטר, ואינו חייב משום חורש אלא כשמשקה במקום זרוע או מקום הראוי לזריעה, אבל לא במקום שאינו מיועד לזריעה. וראה גם ביאור הלכה ד"ה או שאר ובשער הציון סקי"ח.
 3. שוע"ר ס"ט.
 4. וראה קצוה"ש ס"י קמב ס"ד שיש להזהר גם במי רגלים. אבל באגלי טל מלאכת זורע סקט"ו מדייק מלשון רבנו

1. בשוע"ר הלשון: "והוא שמתכוין להצמיח", והבדי השלחן ס"י קמב סקי"ז תמה על כך, שהרי גם כשאינו מתכוין חייב מצד פס"ר, ולכן תיקן הגירסא: "והוא שמועיל להצמיח".
 2. שוע"ר ס"ט. אבל מותר לפתוח מים לגינה סמוך לחשכה והמים נמשכים לגינה כל השבת כולה (כדלעיל ס"י רנב ס"ב).
 3. שוע"ר ס"י שיב ס"ד. והיינו בשדה ניר, ולכן אסור להתפנות בשדה ניר בשבת, שמא יטול צרור ממקום גבשושית לקנח בו ואח"כ ישליכנו למקום גומא והרי זה משוה את החרישה (שם). אבל המשווה פני קרקע בבית או בחצר איסורו משום בונה (שוע"ר

ה. וטוב שלא לאכול כלל בגינה אם ישתמש שם עם מים, מפני שבקושי יוכל לזוהר שלא יפול שם מעט מים.⁷

להשליך זרעים

ו. יש לזוהר מלהשליך זרעים במקום ירידת גשמים⁸, שסופן להצמיח שם; ואם משליך לתרנגולים – לא ישליך אלא כשיעור שיאכלו בו ביום, או ליומים; ואם הוא במקום דריסת רגלי אדם – מותר, שאין סופן לצמות, ואין בו משום זורע.⁹

ז. השורה חטים ושעורים וכיוצא בהם במים כדי שיצמחו – הרי זה תולדת זורע, וחייב בכל שהוא; והוא ששורה זמן ארוך. אבל מותר ליתן שעורים למים להאכיל לבהמות לאלתר¹⁰.

ח. ענפי אילנות שהוכנו לתשמיש מבעוד יום – מותר להעמידם במים בשבת, ובלבד שלא יהיו בהם פרחים ושושנים, שהם נפתחים מלחלוות המים.

וצריך לזוהר שלא ליתן מים אל כלי כדי להעמידם שם, אלא יעמידם במים שהיו בכלי מכבר. ואפילו העמידם במים מבעוד יום – אסור להוסיף עליהם מים בשבת, מפני שטורח לתקן כלי¹¹.

ט. ירקות תלושים הראוים לאכילה ביומן¹² – מותר להשקותם¹³ כדי שלא יכמשו¹⁴. אבל אם אינן ראוים לאכילה היום – אסור להשקותן¹⁵.

מאכילתם – אין בכך כלום, לפי שבשעה שנתנם למים לאו פסיק רישיה הוא שיצמיח, שאפשר שהבהמה תאכל את כולם (שם).

11. שוע"ר סי"ח.

12. אף אם אין אוכלם בפועל היום.

13. כדרך שמותר לטלטלם.

14. ואין בזה משום טורח משבת לחול,

כיון שראוים היום לאכילת כל אדם – אינו

ניכר כלל שטורח משבת לחול, כי שמא

יאכלם היום (שוע"ר סי' שכא ס"ו).

15. שוע"ר שם. שאסורים בטלטול, וגם

יש איסור בהדחתם משום טורח משבת

שרק "במשקין", יש לזוהר אבל לא במי רגלים. וראה גם ביאור הלכה שם בסופו שמביא הוכחה לכך שמותר מי רגלים בגינה, מהדין שאסור להתפנות בשדה ניר מטעם שמא ישווה גומות (ראה שוע"ר סי' שיב סי"ד), ולא מצד איסור החרישה שבעצם עשיית הקטנים, שהרי אי אפשר לגדולים בלא קטנים.

7. שוע"ר שם.

8. היינו בימות הגשמים, אף שלא בשעת

הגשם (ראה בדה"ש סי' קמב סקי"ט).

9. שוע"ר סי'.

10. שוע"ר סי"ז. ואף אם ישאר במים